

TURVALLINEN MATKA

Myönteisten turvapaikkapäätösten vastavuoroinen tunnustaminen EU- ja Schengen-maissa

Mitä vastavuoroinen tunnustaminen merkitsee?

Myönteisten turvapaikkapäätösten vastavuoroinen tunnustaminen merkitsee, että yhdessä jäsenmassa saatu turvapaikka tunnustetaan myös toisessa jäsenmaassa. Vastavuoroinen tunnustaminen antaisi pakolaisille samat EU:n sisäiset liikkumismahdollisuudet (mukaan lukien oikeuden muuttaa, asua ja tehdä työtä) kuin kolmansien maiden asukkailla tai EU:n kansalaisilla.

Vastavuoroisen tunnustamisen periaate on jo käytössä EU:n jäsenvaltioiden kesken monilla alueilla, ja sitä sovelletaan turvapaikka-asioissa kielteisten turvapaikkapäätösten, takaisinpalautuspäätösten ja maahantulokieltojen kohdalla, jotka ovat rekisteröity Schengenin tietojärjestelmään.

Vastavuoroinen tunnustaminen perustuu molemminpuolisen luottamuksen periaatteelle, jossa jäsenvaltio sitoutuu luottamaan toisen jäsenvaltion tekemään ratkaisuun. ”Yhdenmukaisen ja kaikkialla Euroopassa pätevän pakolaisaseman” saavuttaminen on kaikkien jäsenvaltioiden tunnustama tavoite, ja on samalla yksi Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän avainkäsite. Se sisältyi jo EU:n toimintaa linjaavaan perustavaan Lissabonin sopimukseen ja oli siten ensimmäisiä välineitä säädellä turvapaikkoja EU:n alueella.

Mikä on nykytilanne?

Dublinin sopimus, jonka tarkoituksena oli painottaa oikeudenmukaisuutta pakolaisanomusten tutkinnassa, ei anna turvanpaikanhakijoille mahdollisuutta valita maata josta he hakevat turvaa. Turvapaikan saaneet pakolaiset saavat yleensä oleskeluluvan, jolla he saavat asua turvapaikan myöntäneessä maassa. Jos turvanpaikan saaneet haluavat muuttaa toiseen maahan yli kolmen kuukauden ajaksi, heidän on odotettava jopa viisi vuotta voidakseen muuttaa pitkäaikaisesti.

Käytännössä tämä merkitsee sitä, että pakolaiset eivät pääse perheidensä luo tai toisissa jäsenmaissa jo olemassa oleviin yhteisöihin, eivätkä he voi muuttaa työnhakutarkoituksessa toiseen maahan, jos työtä nykyisessä kotimaassa ei ole. Kun suurin osa pakolaisista saapuu EU:n alueelle Italiaan tai Kreikkaan, maihin, joissa on jo entisestään korkea työttömyysaste, on selvää, että lukuisat ihmiset pyrkivät joka tapauksessa siirtymään näistä maista eteenpäin. Tätä sanotaan toissijaiseksi muutoksi, ja jos turvapaikan saanut muuttaa turvapaikan myöntäneestä maasta toiseen, hänen oikeutensa kaventuvat merkittävästi eikä hänellä ole pääsyä palveluiden piiriin. Nykyisten säädösten mukaan maasta toiseen epäsäännöllisesti muuttavat pakolaiset tulee karkottaa takaisin turvapaikan myöntäneeseen maahan.

Vaikka vastavuoroisen tunnustaminen oli Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän muotoilema tavoite, ovat Euroopan komissiossa tehdyt viimeaikaiset esityksen merkinneet askelta taaksepäin ja vieneet asiaa päinvastaiseen suuntaan keskittymällä enemmän toissijaisen muuton estämiseen ottamalla asiaa rangaistusnäkökulman. Näiden esitysten yksityiskohtaisempi analyysi on luettavissa [täältä](#).

